

SKUPNOSTNA PRIDELAVA HRANE V MESTU

---

dr. Rozalija Cvejić

Univerza v Ljubljani
Biotehniška Fakulteta
Oddelek za agronomijo
rozalija.cvejic@bf.uni-lj.si

uvod: Kaj pridelujemo v mestu?

[Vir: Glavan in sod., 2016](#)

primer Ljubljane

Ostalo (rdeča
pesa, česen,
brokoli, rukola,
špinača, zelena)

blitva
peteršilj
češnjevec
buče

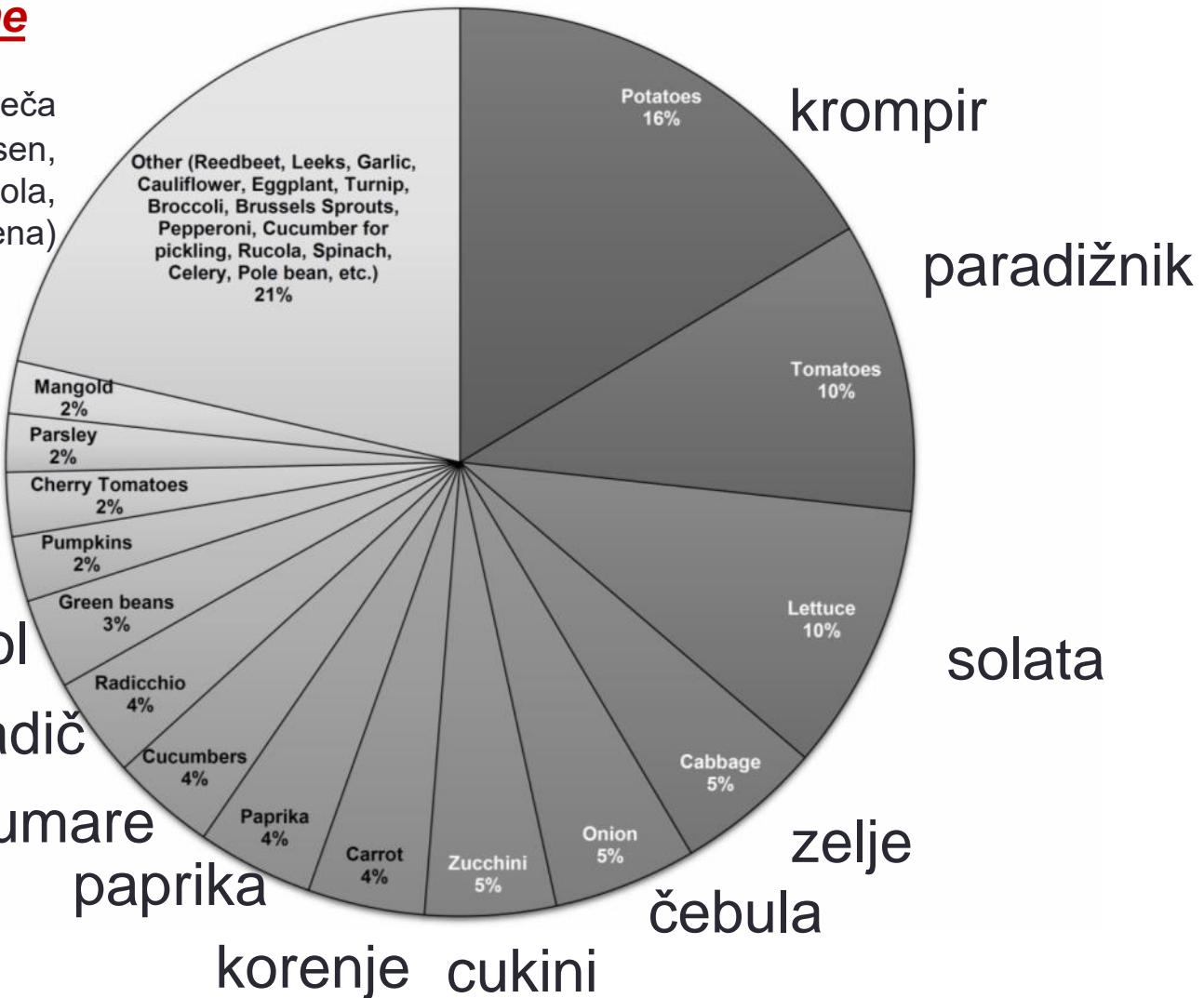
fižol

radič

kumare

paprika

korenje cukini

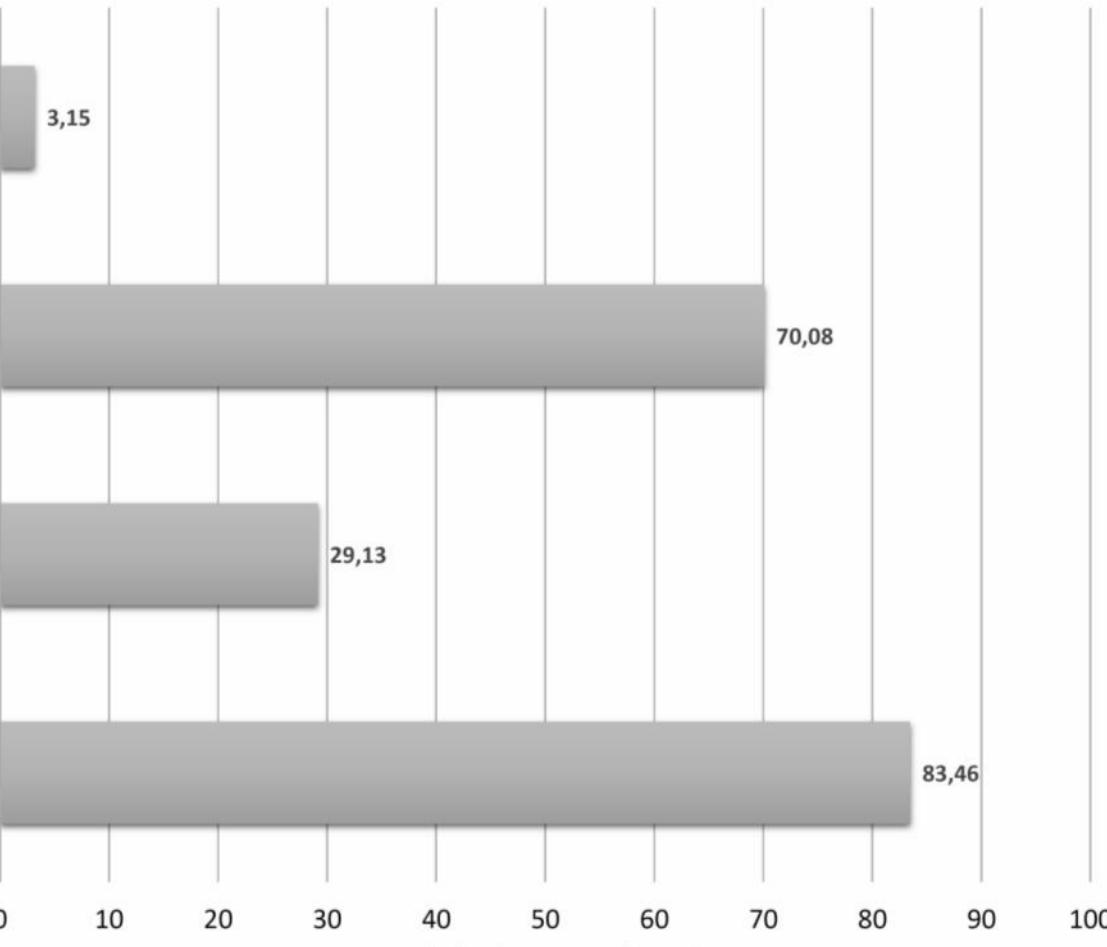

uvod: Pridelamo hrano v mestu samo zase?

Vir: Glavan in sod., 2016

primer Ljubljane

prodam

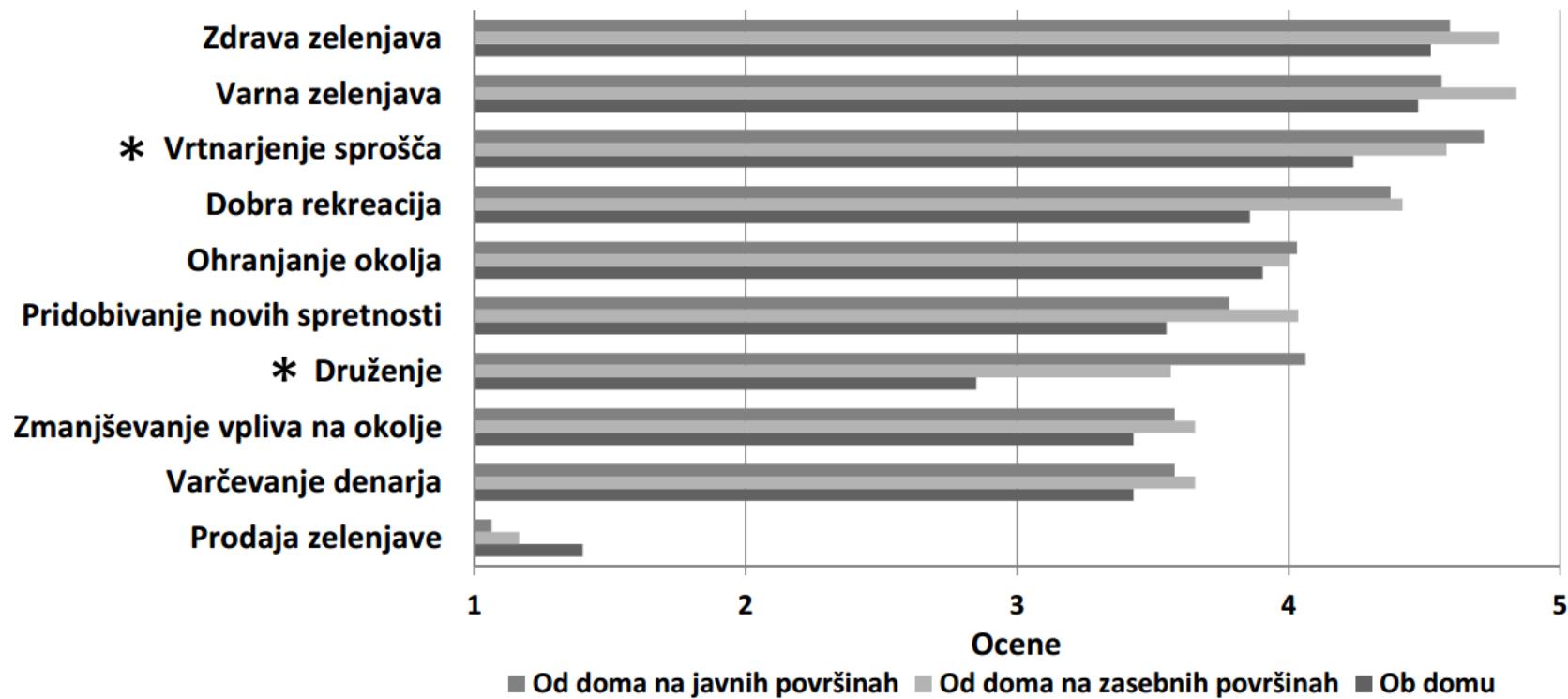

Odstotek (%) vprašanih vrtičkarjev

uvod: Zakaj pridelujemo hrano v mestu?

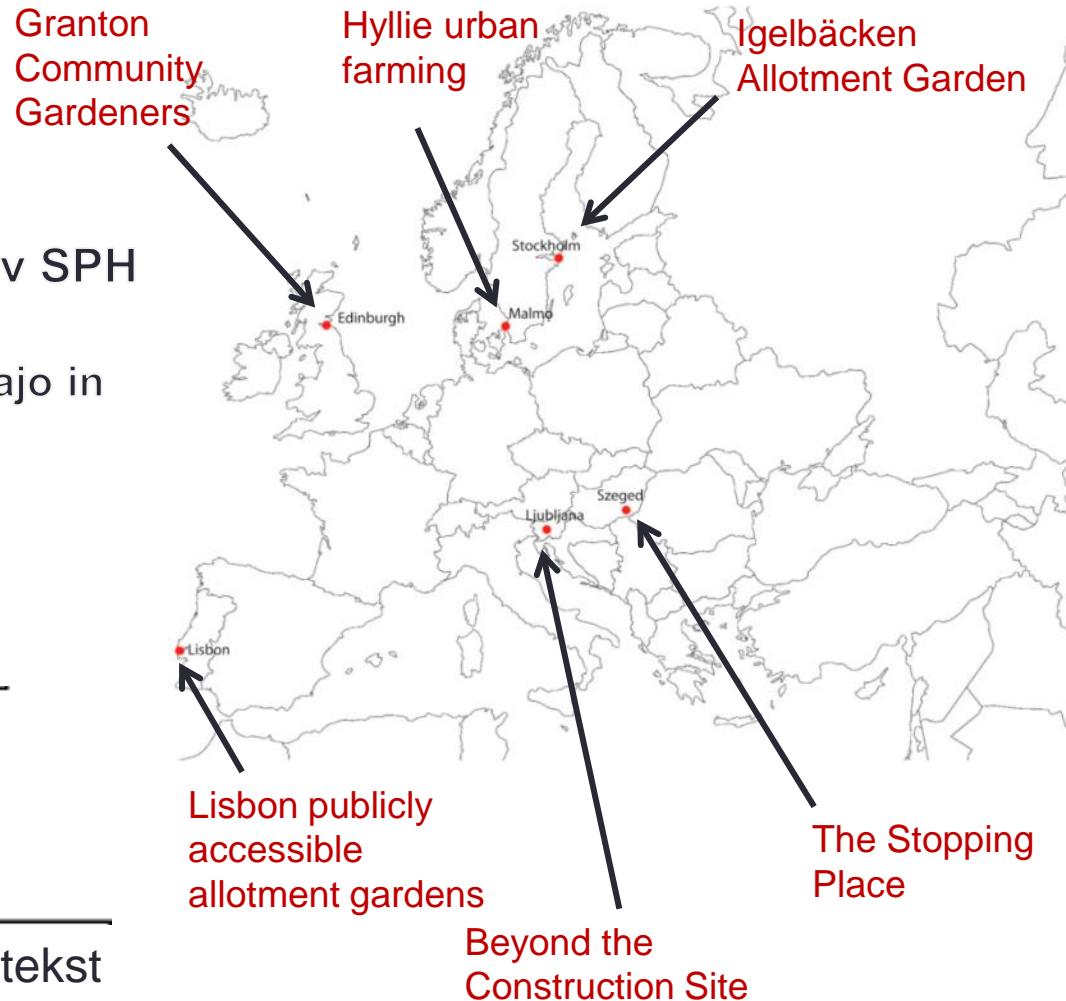
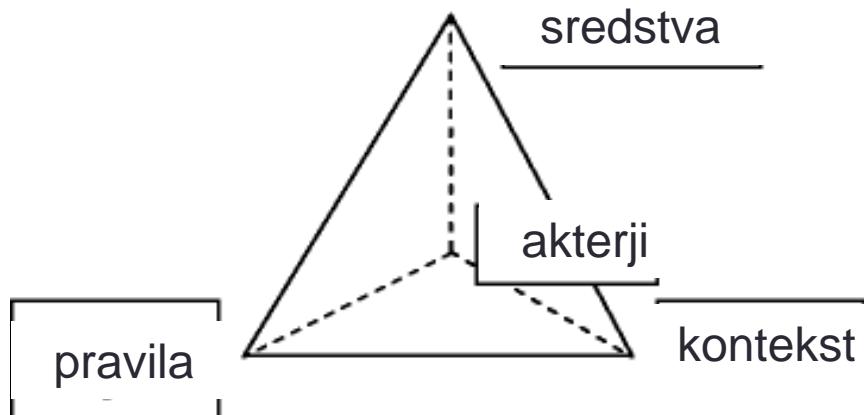
primer Ljubljane

Vir: Černič I. in sod., 2015

primeri iz EU

- Primerjali smo 5 primerov SPH
  - Zanimalo nas je, katere družbene koristi naslavljajo in kako?

Vir: van der Jagt in sod., 2017

primeri iz EU

[Vir: van der Jagt in sod., 2017](#)

- Trend
  - v preteklosti SPH povezana z intenzivno urbanizacijo in obdobji pomanjkanja hrane zaradi oboroženih konfliktov
  - Po zatišju, SPH v EU, ZDA in Avstraliji ponovno v vzponu:
  - študija 20 mest iz 14 EU držav:
1/3 intervjuvanih strokovnjakov s področja zelenih površin (zaposlenih na občini) med prvimi tremi najpomembnejši projekti v mestu PRI KATERIH SODELUJEJO NE-VLADNI AKTERJI izpostavila ravno iniciativo SPH
- Zakaj zanimanje za SPH ponovno raste?
  - zaradi boljšega zavedanja odločevalcev o okoljskih in socialnih koristih
  - zaradi boljšega zavedanja meščanov o koristih SPH (zdrava hrana, sproščanje, rekreacija, povezanost z naravo, grajenje skupnosti)
  - nekatere študije to povezujejo z neoliberalizacijo, ki zagovarja trženje mestnega zelena prostora in deloma njegovo privatizacijo, zaradi česar so se javni izdatki za vzdrževanje in upravljanje zelenih površin (vključno z vrtičkarskimi površinami) v zadnjem obdobju bistveno zmanjšali

primeri iz EU

- Zakaj zanimanje za SPH ponovno raste?
  - Nekateri so mnenja da so SPH gibanja, ki nasprotujejo temu in testirajo možnosti samouprave skupnih površin in gibanja, ki želijo opozoriti na globalno prehransko verigo in njen okoljski odtis
  - Ker se sredstva mest za vzdrževanje zelenih površin zmanjšujejo, želijo mesta poiskati nove načine k upravljanju teh površin, ki vključujejo nevladne organizacije, prostovoljce, interesne skupine

Vir: van der Jagt in sod., 2017

- Socialni učinki SPH
  - Kraj kjer se meščan uči samooskrbe
  - Prostor deljenja lokalno specifičnih znanj gojenja rastlin
  - Varovanje območij primernih za gojenje užitnih rastlin pred pozidavo
  - Podpora v skupnosti in izboljšani odnosi v skupnosti
  - Občutek domačega prostora
  - Trening kreativnega reševanja problemov
  - Učenje o lokalnih ekosistemih lahko izboljša odnos posameznika do lastnega okolja in doprinese k bolj trajnostnem načinu mestnega življenja

primeri iz EU

- Socialni učinki SPH
  - SHP prispeva tudi na drugačen način: vključevanje širokega družbenega kroga diverzificira možnosti financiranja vzrževanja JZP
  - Dopolnitev vsakodnevnega jedilnika in celo zaslužek
  - Obstaja pozitivna povezava med biodiverziteto urbane krajine in SPH
  - Nekateri navajajo da SPH pomaga zmanjševati učinke toplotnih otokov v mestih in zmanjšuje posledice poplav

Vir: van der Jagt in sod., 2017

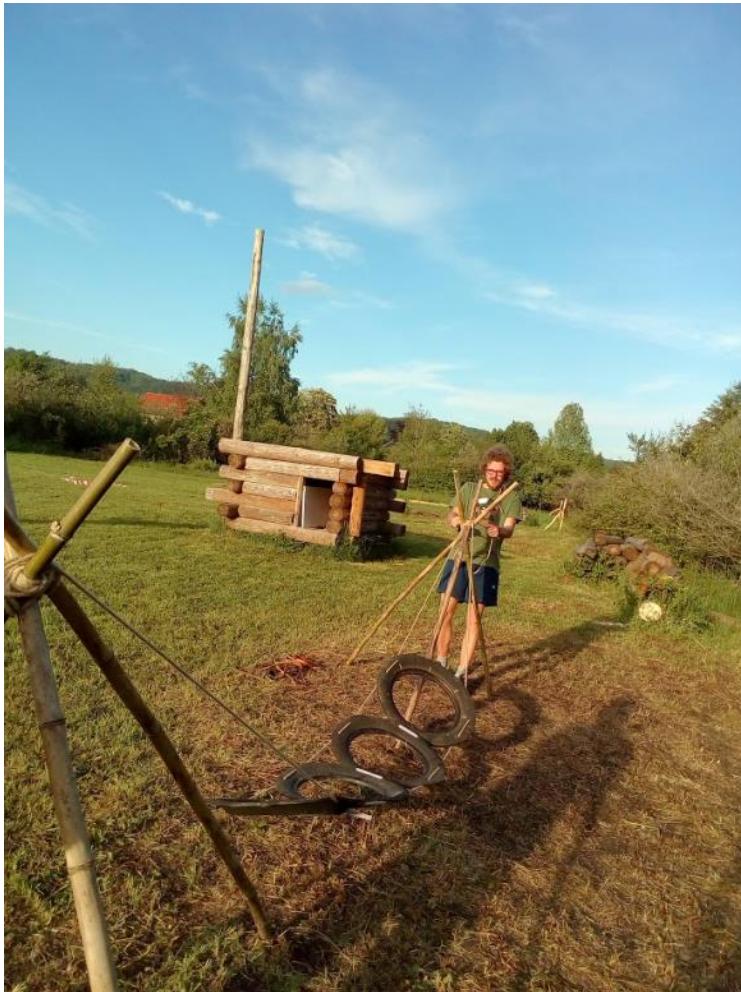
LIVADALAB

od delno zaraščene in zamočvirjene parcele do
živahnega skupnognega javnega prostora

**vključevanje prebivalcev mesta
v načrtovanje in upravljanje JZP**

kontekst

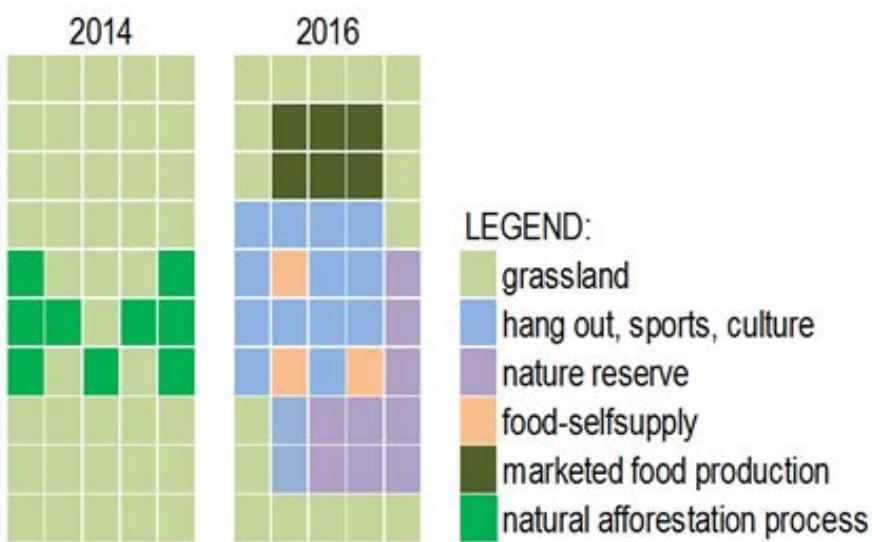
- širitev zelenih površin
- povečanje stroškov
- nespremenjen proračun
- mesto išče rešitev v modelih javno-zasebnega partnerstva
- prebivalce vključiti v vzdrževanje zelenih površin
- ekonomsko vzdržni stroški vzdrževanja in upravljanja
- ekosistemske storitve in kakovost JZP

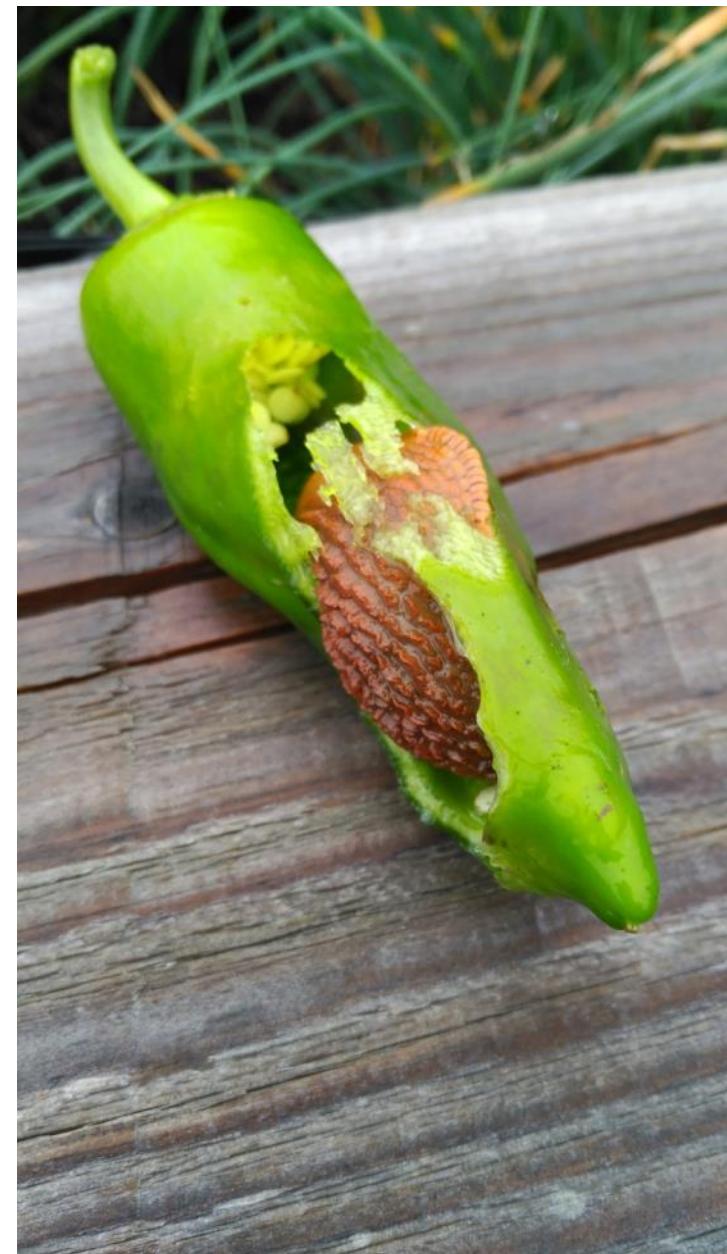
| eksperiment

- povečanje ekosistemskih storitev
- eksperiment. površina 0,6 ha
- metoda: projektno učenje
- ciljna skupina: 18-30

1/3 osipišnikov	1/3 štude ntov	1/3 brezposelnih
-----------------	----------------------	---------------------

A**B****C****D**

| aktivnosti, poskusi, delavnice, akcije

| aktivnosti, poskusi, delavnice, akcije

| aktivnosti, poskusi, delavnice, akcije

| aktivnosti, poskusi, delavnice, akcije

Zahvala

- Predavanje je finančno omogočil EU raziskovalni projekt GREEN SURGE, FP7-ENV.2013.6.2-5-603567.
- Zahvaljujemo se Društvu za razvoj slovenskega podeželja za povabilo na tematski posvet LAS, ki je potekal v Komnu, 26.10.2017

Viri

- Glavan in sod., 2016. GLAVAN, Matjaž, ČERNIČ ISTENIČ, Majda, CVEJIĆ, Rozalija, PINTAR, Marina. Urban gardening: from cost avoidance to profit making - example from Ljubljana, Slovenia. V: SAMER, Mohamed (ur.). *Urban agriculture*. Rijeka, Croatia: InTech. cop. 2016, str. [23]-42, ilustr. <http://cdn.intechopen.com/pdfs-wm/50067.pdf>. [COBISS.SI-ID [8429945](#)]
- Černič Istenič in sod., 2015. ČERNIČ ISTENIČ, Majda, GLAVAN, Matjaž, PINTAR, Marina. Motivacije in okoljsko obnašanje vrtičkarjev - primer Ljubljane = Motivation and environmental behaviour of plot gardeners - the case of Ljubljana. V: ČEH, Barbara (ur.), et al. *Novi izzivi v agronomiji 2015 : zbornik simpozija, Laško, [29. in 30. januar] 2015 = New challenges in agronomy 2015 : proceedings of symposium, [Laško, 2015]*. Ljubljana: Slovensko agronomsko društvo. 2015, str. 301-307, ilustr. [COBISS.SI-ID [8103033](#)]
- Van der Jagt in sod., 2017. VAN DER JAGT, Alexander, SZÁRAZ, Luca, DELSHAMMAR, Tim, CVEJIĆ, Rozalija, SANTOS, Artur, GOODNESS, Julie, BUIJS, Arjen. Cultivating nature-based solutions: The governance of communal urban gardens in the European Union. *Environmental research : multidisciplinary journal of environmental sciences, ecology, and public health*, ISSN 0013-9351, 2017, vol. 159, str. 264-275, doi: [10.1016/j.envres.2017.08.013](https://doi.org/10.1016/j.envres.2017.08.013). [COBISS.SI-ID [8770425](#)]